

ASIAKAS APTEEKISSA

TEKSTI CAMILLA PRIUSKA JA HENNA PUHAKKA

Crohnin tauti

Apteekkiin tulee 16-vuotias nuori nainen, joka on juuri saanut diagnoosiksi Crohnin taudin. Hänelle on määrätty mesalatsiinia tableteina ja kortisonikuuri. Säännöllinen lääkitys on näin nuorelle uutta. Lähtiessään nainen ottaa ohimennen hyllystä ibuprofeenia, jonka hän sanoo tehoavan hyvin kukauteiskipuihin.

CROHNIN TAUTI on krooninen, tulehduksellinen suolistosairaus. Taudissa todetaan tulehdusreaktio tiettyissä suolen osissa, yleisimmin ohutsuolen loppupäässä, paksusuolesta tai molemmissa. Myös suoliston ulkopuolisia ilmentymiä voi esiintyä osalla potilaista. Tällaisia ovat perifeerinen niveltulehdus, sakroiliitti, kyhmyruusu, uveiitti, episkleriitti sekä sappitietulehdus.

Taudin tarkkaa syntymechanismia ei tunneta, mutta taustalla arvelaan olevan synnynnäisiä suolen limakalvon poikkeavuuksia, jotka johtavat epänormaaliin immuunivasteeseen suolen bakteereja vastaan. Tyyppillisiä oireita ovat vatskipu, ripuli, kuumelu, verenvuoto peräsuolesta, laihtuminen, suolen tukosoireet, anaalialueen vaivat sekä lapsilla kasvun hidastuminen. Suomessa tautiin sairastuu vuosittain noin 500 henkilöä. Tauti on yhtä yleinen miehillä ja naisilla. Sen tavallinen puhkeamisikä on 20–30 vuotta.

Hoidossa oireettomuus, remissio ilman glukokortikoidilääkitystä, limakalvon paraneminen sekä komplikaatioiden ja uusiutumisen esto ovat keskeisiä tavoitteita. Ensisijainen hoito on aina lääkehoito. Taudin patogeenisiin voivat vaikuttaa useat ympäristötekijät, kuten tupakointi, liikunta, ruokavalio, imetyks, lapsuudessa sairastetut infektio, rokotukset, oraaliset ehkäisyvalmisteet sekä antibiootit. Itsehoitona, kuten ruokavaliolla, ei ole vaikutusta taudin kulkuun, mutta sillä voidaan kuitenkin estää laihtumista ja ylläpitää yleiskuntoa. Tupakointi on syytä lopettaa. Leikkaushoitoa voidaan tarvita, mikäli lääkehoito ei tuota riittävä tulosta. Leikkauksessa suolesta poistetaan pahimmin tulehtunut osa.

tusta taudin kulkuun, mutta sillä voidaan kuitenkin estää laihtumista ja ylläpitää yleiskuntoa. Tupakointi on syytä lopettaa. Leikkaushoitoa voidaan tarvita, mikäli lääkehoito ei tuota riittävä tulosta. Leikkauksessa suolesta poistetaan pahimmin tulehtunut osa.

Asiakkaan lääkitys

Asiakkaalla on vasta diagnosoitu lievä Crohnin tauti, joten hoito aloitetaan miedommilla lääkkeillä. 5-ASA eli mesalatsiini on paikallinen suolen seinämän tulehdusta hillitsevä lääkeaine. SASP:n eli salatsosulfapyridiiniin vaikuttava aine on sama, mutta sulfapyridiini kuljettaa aineen paksusuoleen. Mesalatsiinia on sekä suun kautta otettavana valmisteina että peräruiskeina- ja puikkoina. Lääkkeen yleisimmät haittavaikutukset ovat ihottuma, kuume ja GI-kanavan oireet,

kuten närästysoireet. 5-ASA ei sovi salisylaattiyliherkille eikä SASP sulfa-allergikoille.

Kortisonilääkitys on luonnollisesti anti-inflammatorinen sekä oireita helpottava, mutta ei pitkäaikainen ratkaisu. Kortisoni heikentää vastustuskykyä ja vaikuttaa häiritsevästi kehon hiilihydraatti-, rasva- ja proteiiniaineenvaihduntaan. Kortisonia käytetään kuureittain ja mahdollisesti suoraan peräsuolen kautta, jotta saadaan paikallinen vaikutus.

Immunosuppressiivisiin ja biologisiin lääkkeisiin siirrytään vasta, kun muut lääkkeet eivät tehoa. Lisälääkeinä voidaan joutua käyttämään tilapäisesti antibiootteja fisteiden tai paisteiden hoitoon. Itsehoitopuolelta probiootit voivat toimia myös lisänä, mutta niiden tehosta ei ole varmuutta.

Asiakkaalle kerrottavia asioita:

› Asiakkaalle voi korostaa jatkuvan lääkityksen tärkeyttä, vaikka oireita ei olisiakaan. Lääkitys estää relapseja.

› Nuorta voi lohduttaa, että vaikka sairaus on pysyvä, hoitoja on olemassa monia.

› Lääkitystä ei saa lopettaa omin päin eikä kortisonia varsinkaan äkillisesti. Kortisoni aamuisin.

› Tupakoinnin lopettamista kannattaa korostaa, koska tupakointi hidastaa suolen parantumista.

› Tulehduskipulääkkeet voivat pahentaa oireita. Suositellaan parasetamolia tai reseptillä tramadolia.

› Mahdolliset haittavaikutukset saattavat liittyä itse sairauden kulkuun, eivät lääkitykseen.

Asiakas apteekissa -palsta kirjoittavat: Iita Suomen yliopiston farmasian opiskelijat, lääkehoito-opintojakson kohtentutit. Aineksien tarkastajat: opintojakson opettajat: Fati Kirsini, Lintsen, Jindola.

Asiakkaalla on vasta diagnosoitu lievä Crohnin tauti, joten hoito aloitetaan miedommilla lääkkeillä.

PUHEENJOHTAJISTOLTA

Palstalla vuorottelevat puheenjohtajat.

Lasikaton sirpaleista loistaa toivo

Jalkojen alla lasikaton sirpaleet länestä tulleet

Kevään tuoksua huomina on tulossa uskaltaa toivoa

Vaalista vaaliin päättäjän vuodenajat kesä kaikilla

Tolkun ihmisen äänestyskopissansa Aku vai vene

Sinä sen päätät kuka mistäkin päättää Count every vote

Lasikaton päällä miltähän siellä näyttää ymmärtävätkö

Ilman kattoa kaikki kyllä sovitaan seinät leveällä

Kohdata toinen kuulla rivien välit nähdä ihminen

Ongelma se on hetki ennen ratkaisua viimein käsillä

Aptekin tiski takana enemmän kuin valmiit vastaukset

Peilikuvasi farmasian tuleva Kamala Harris

Vai instagramin feedissä tai ruokalassa siinäkö hän on

Kartta on sama askelmerkkejä monta kullakin omat

Olet älykäs puuttuva palanen tule piilosta

Yksi kerrallaan valo lasin säröstä riko se loppuun

Sinun kanssasi pakahtua ja nostaa voittajan kädet

Muistathan kengät sirpalesateen jälkeen kattoja riittää

PAULA HAAPAKOSKI
Farmasiiliiton edustajiston varapuheenjohtaja